

קלמן דבוקין בתוך שומן הלב מחמת רוב המלח להפריך השומן מן האונות והי נפרד ולא היה נשאר קלת דליד, מן השומן לריאה היתה הריאה יפה ובריאה, עד כאן העתקתי מספר ראבי"ה כ"י באיקספורד.

ועל המחלוקת הזאת אשר היתה ביני הנאון רבי יעקב הכהן רש"י מתיבתא דמתא מחסיה על דבר סירכת הריאה כוון ראב"ן בספר אבן העזר סימן רמ"ג ח"ל וכך היה מעשה פעם אחת שמשו שמו רב יעקב נאון המיר לבדוק סירכת דליכא ונכנסו אליו מר רב לרזק נאון ומר רב אבימי נאון וכמה חכמים גדולים של הישיבה הקדושה וכמה תנאים עמסה ז"ל, ואמרו לו כך וכך שמענו עליך שאתה מתיר אחר להם חס ושלום, אלא פעמים שיש בהמה שמינה ומתוך השומן נסרך באוני דריאה ובעיניהם דורדא וכיון שהעצב אוחז בקנה ריאה ומנענע יפה ג' וד' פעמים והסירכת מתפרקת מעצמה ואין מפרקן ביד וכשירה, דבר זה אני מתיר ולא דבר אחר, מיד הסכימו עמו והסכים גם הם כל החכמים שהיו שם לדבריו של רבנא יעקב נאון וכן מצינו בהלכות גדולות [מורה בזה על הלכות גדולות של רב יהודה נאון הסוחר בחשובה שלמעלה] של נשיאים אבותינו הגאונים ראשי הישיבות הראשונים וראשי גלויות וכוונתם לברכה. עד כאן מספר אבן העזר, והוצאו הדברים האלה בראש אלף טריפות בשם תשובת הגאונים.

והנה בספר המכריע דפוס ליורנא סימן פ"ה דף ע"ב ע"ב כתב שהשיב רב נטורנאי נאון וספרהם מצינו בחשובות שאלות דעבדי רבנן תקנתא לאחותי חוטי דכתנא משום אבי מרי נאון [ר"ל מר נהילאי] ומר רב יעקב אחריו ומר רב איכימאי אחריו ומר רב לרזק אחריו וכל גאונים שאחריהם זכר קדושים לברכה [ר"ל עד חמשה גאונים שהיו זה אחר זה במתא מחסיה עד רב נטורנאי].

ראה איך נחזקו דברי רב שרירא נאון אשר אינם לריבין חזק כי דבריו כאש וחרת אמת היתה בפיו כי רב יעקב הנאון בן מרדכי היה ראש ישיבה במחסיא בימי רב יוסף בן שילא בפומבדיתא ורב יעקב הכהן היה אחרי רב נהילאי ורב איכימאי אחריו ורב לרזק אחריו, ועוד אנוהו לומדים שרב נטורנאי היה בן רב נהילאי בר רב מארי שהיה לפני ר' יעקב בר מרדכי כאשר אמר בפירוש בס' המכריע משום אבא מארי נאון ומר רבי יעקב אחריו והנה ראה כי בין פעירת רב הילאי ובין נשיאת רב נטורנאי עברו כששים שנה וא"כ היה זקן גדול בעת כי נעשה לנאון ועם כל זאת אנוהו מולאים לו תשובות רבות כחול הים בספרים הקדמונים ראה כי זקני ת"ח כל זמן שמזקנים דעתם מחוספת עליהם.

והנה רב הילאי בר רב מארי בלי ספק היה אביו רב מארי הלוי שנעשה לנאון במתא מחסיה י"ג שנה קודם לו וכן אין ספק שרב הילאי בן מר רב נטורנאי שמלך אחרי רב נטורנאי כארבעים שנה ומלך שמונה שנים והיה בן רב נטורנאי האמור וא"כ היה יחוסו כזה רב הילאי בר מר רב נטורנאי בר מר הילאי בר רב מארי בר רב משרשיא בר רב נהילאי ועוד היה למר הילאי זה אב וסמו היה מר יעקב והוא נעשה נאון כשבע שנים אחר פטירתו.

ראה כי רוב הגאונים האלו היו גאונים בני גאונים בני גאונים זכר כולם לברכה.

גם את רב נטורנאי בן חביבאי שיב לפני רב יהודאי נאון כחלמדי לפני רב יעקב נאון על ידי רב שרירא נאון, ח"ל באגרתו חופש מעמיתים נד ל"ט כאשר כתב מנחמוי פומבדיתא ובתריה [ר"ל אחרי מר אברהם כהנא נאון] מר רב דודאי בר מר רב נחמן בשנת אלף ע"ב [ר' אלפים תקכ"א לינייה] והוא אחוה דמר רב יהודאי נאון ובתריה מלך רב חנניא בר רב משרשיא בשנת ע"ה [ר"ל אלף ע"ב לשטרות ד' אלפים תקכ"ד לינייה] ובתריה רב מלכה בר מר רב אבא בשנת פ"ב [ר' אלפים תקל"א לינייה] והוא אחיה לנטורנאי בר חביבאי נשיא בפלוגתא על זכאי בר מר רב חנינאי נשיא דהוה קמי הכין בכמי שנין ואיכנפן תרתי מתיבתא עם זכאי נשיא ועברוהו ואיפטר רב מלכה לנן עדן ונטורנאי נשיא חזיל למערב [והנה תרגום הדברים כלשון עברי היא כזה ואחריו רב מלכה בשנת פ"ב והוא הולך את נטורנאי לעשותו נשיא על ידי מחלוקת והעבירו את זכאי מנשיאתו אשר היה בנשיאתו כמה שנים וא"כ התקבלו שתי הישיבות עם זכאי הנשיא והעבירו את נטורנאי מנשיאתו ונפטר רב מלכה ונטורנאי הלך לארצות המערב]. והנה זה נטורנאי בר חביבאי שרב מלכה עשאו נשיא הוא היה חלמדי רב יהודאי נאון אחי רבי דודאי נאון אשר נזכר בחשובות מר יעקב כהן וממלכות רב יהודאי נאון ואחיו רב דודאי עד נשיאת רב נטורנאי בר חביבאי עשרים שנה.

סדר יחסי הגאונים במתא מדינא דיא סורי

יצא ירכו של רב נהילאי הראשון

1000 — 4449 רב חגיה מרד סקיד שנת אלפא לשטרות, ה' שנים.

1008 — 4457 רב נהילאי [או הילאי] הלוי י"ח שנים והוא הראשון.
בנו רב משרשיא, ולא היה נאון.
1080 — 4529 בנו רב מארי נאון ג' שנים ומחצה.
1100 — 4549 בנו רב נהילאי השני בשם נאון חמישה שנים.
1170 — 4619 בנו רב נטורנאי או נטרנאי נאון חמישה שנים.
והוליד שני בנים האחד הילאי והשני יעקב.
1210 — 4659 וה הילאי השלישי בשם היה נאון ה' שנים.
1224 — 4673 אחיו רב יעקב נאון י"ב שנה והוא האחרון במשפחתו.
1236 — 4685 ואחיו רב יוסף טוב דבון, כארבעה שנה.
1239 — 4688 ואחיו רב סעריא נאון בשנת רל"ט לשטרות.

והנה זה רב נהילאי השני שנעשה נאון בשנה אלף וסאה לשטרות והיה נאון תשעה שנים ואחיו היה נאון רב יעקב הכהן בן רב מרדכי בשנת אלף וסאה ותשעה לשטרות, והיה נאון י"ד שנה, ואחיו היה נאון רב איכימאי נאון דודו ה' שנים, ואחיו רב צדוק בן מר רב ישי שני שנים הכל כאשר כתב רב שרירא. והנה הנאון רב שרירא כתב בפירוש כי מר רב יוסף בן רב שילא היה נאון בפומבדיתא בשנת אלף וסאה ותשעה לשטרות, וא"כ מלכו רב נהילאי השני בסורא, ורב יוסף בפומבדיתא כוון אחר, והכל מסכים עם דתישונה הנזכרת, וס' ראב"ן וס' המכריע.

(ב) העתקתי מאוצר הנדל אשר בפרים פונד הישן סימנו 224 ד"י

זאת האגרת ששלח הרמב"ן לבני יהודה בהיותו בארץ ישראל
לקשתילא בהיותו בנו עומד לפני המלך.

כאשר יסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרך, יברכך וישמרך, ישמך מן המעל ישמך מן העונש. הנה אדונינו רוד המלך ע"ה הוליד בן חכם ונבון אשר כמוהו לא היה לפניו ולאחריו לא קם כמוהו ועוד אחר לו ואחיה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדו בלב שלם ובנפש חפלה כי כל לבבות דורש ה' וכל יצר מחשבות הוא מבין אם תורשטו ימלא לך ואם תעזבוהו יציתך לער, ואחיה בני חמדוד עלמך כנגד שלמה ותמלא שאתה רמה ותולעה רמש מרתם אתה ואעפ"כ אם תדרשנו יגדלך ותעלה מעלה יעלך ואם תעזבונו יזח ויעזוב אותך, בני הוי זסיר בק"ש שחרית וערבית ותפלה ג' פעמים ביום, על אכילתך תברך לפניה ולאחריה כמשפט. בני על כל פנים תקרא הסדר בכל שבת ושבת ויהיה לך חומש מדוקדק ויהיה עמך בכל אשר חלך ולא ימים מתין והגית בו יומם ולילה. בני הסלך על ה' יהבך והסדר הענין והמוזמן לפניך תחשוב אותו מרחוק מאוד ממך, ודע שאין פ"ך שלך, ואין ירך בנבולך, אלא הכל ביד אלקים לעשות, מן לבבך תמיד אס ה' יבנה בית שוא עמלו בונו בו ואס ה' יבנו שוא עמלו הורסו, ואס ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר ואס ה' ישמור עיר חס טרם שומרי, ודע כי החכמים הראשונים השוו המלך והאש [רמז בזה למאמר הנאמר במבחר הפנינים שער המלך ואמר נמשל המלך כאש אם תרחק ממנו חלמך חלו ואם תקרב חלו ישרפך] השמר לעמוד בחצר בחימה ובריאה ובמסור, ומן הבנים תזהר מאוד בלתי בא בעקבותם כלל, דע כי אלהינו שוגא זממה הוא (סנהדרין פרק חלק) ולא תלא בלעם הרשע להכניע את ישראל רק בבטח מואב שכל הזונה עם בנות העמים מחלל בריחו של אברהם אבינו ע"ה שז היא כוונה המילה ומוליד עצמו מכלל ישראל שהם עם אלקי אברהם ונקרא מועל באלקים שנאמר ויקם עזרא הכהן ויאמר אליהם אתם מעלכם וחושבו ונקרא אשם שנאמר ויקם עזרא הכהן ויאמר אליהם אתם מעלכם וחושבו נשים נכריות מעמי הארץ להוסיף על אשמת ישראל, ונקרא פושע שנאמר כי הרבינו לפסוע כדבר הזה, ונקרא בוגד ותועבה ומחלל קודש ה' אשר אהב, ובעל בת אל נכר יכרת ה' לאיש אשר יעשה ער ועונה מאהלי יעקב שהם המגשים מנחה ועובדים את השם הנכבד והטורח מדה כנגד מדה מוליד בנים לאלהים אחרים והשם נבואות יכרית אותם מהיות לו זרע עובדי ה' הם פושעי ישראל בנוסן והב"ה ישיב עליהם אופן.

בני בכל עת חזקו רוחי וטהר דמות דיוקני לנגד עיניך [ג"ל שרמז למע שאמרו בפרק שביעי דמוטה באתה דמות דיוקנו של אביו וגרחתה לו בחלון אחר לו יוסף עתידין אחיך שיכתבו על אבני האפוד ואתה ביטחם רזוק שימחה שמך מביניהם ותקרא דועה וזמון] ואל תסור מלפניך, וכל דבר אשר ידעת כי אני מואס בו לא תאכיל אותה לעשות עמי תמיד תהיה שמור מצוה וחס כון תמיד על שפתיך מקרא שכתוב כי גר חנוי בארץ אל תסור ממני מצותיך והאל הטוב והמטיב ירבה שלומך ויארץ כנעמים שומך ויגדל כבודך והודך כחפנך וכחפן אביך זה ילדך.

משה בר נחמן ז"ל

רביט משה בן נחמן יתיר שהיה חכם בחורה ובפלוסופיה אלהית עוד לימד דעת את העם בחכמה הפיליסיקא ויהי אהוב למלכו ונכבד מאוד לאדוני המלך דון פיררו השני אשר מלך משנת תתקצ"ג לאלף החמישי עד לזי לאלף הששי עד כמעט העה את לבנו לרת ישראל ולעמי המלך הזה ושריו נשפט